

ЛІТЕРАТУРА

1. Вальдорфська лялька [Електронний ресурс]. Майстерня текстильної ляльки. – Режим доступу: <http://shkola-igrushki.ru/cognitive/waldorf-doll.html>
2. Герус Л. М. Українська народна іграшка / Л. М. Герус. – К.: Балтія-Друк 2007. – 64 с.
3. Ляльки в стилі примітивізму [Електронний ресурс]. Майстерня текстильної ляльки. – Режим доступу: <http://shkola-igrushki.ru/cognitive/dolls-primitives.html>
4. Герус Л. М. Українська народна іграшка кінця XIX – першої половини XX ст. (історія, типологія, художні особливості): автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтвознавства 17.00.06 / Л. М. Герус: Львівська академія мистецтв. – Львів, 1997. – 20 с.
5. Ситник О. Г. Лялька як символічний двійник людини: соціокультурні виміри: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. культурології: спец. 26.00.01 / О. Г. Ситник : Харківська державна академія культури. – Харків, 2009, – 13с.
6. Шабанова Н. Текстильна лялька. Лялька інтер'єрна [Електронний ресурс]. Н. Шабанова // Ladoshki.uz ручная работа. – Режим доступу: <http://Ladoshki.uz/spravochnik/articles/365-interernie-kukli>
7. Найден О.С. Українська народна лялька / О. С. Найден. – К.: Стило 2007. – 240 с.
8. Король Н. Полтавка створює ляльки, у яких дітлахи бачать героїв відомих передач [Електронний ресурс]. Н. Король // Коло. Усі новини Полтави. – Режим доступу: <http://kolo.poltava.ua/2013/11/28/poltavka-stvoryuye-lyalok-u-yakix-ditlaxi-bachat-geroiv-vidomix-peredach>
9. Цисар С. Лялька-мотанка – берегиня роду [Електронний ресурс]. С. Цисар // Світанокві роси. – Режим доступу: <http://www.svit-rosoy.net.ua/lyalka-motanka-bereginya-rodu/>
10. Світнева М. Види текстильних ляльок [Електронний ресурс]. М. Світнева // MS Toys рукодільний блог. – 2012. – Режим доступу: <http://mstoy.ru/s-chego-nachat/vidyi-tekstilnyih-kukol-kakuyu-igrushku-sshit>
11. Тряпінси [Електронний ресурс]. Майстерня текстильної ляльки. – Режим доступу: <http://shkola-igrushki.ru/cognitive/tryapiensy-or-textile-barbie.html>
12. Шарнірні ляльки – ще не люди, але так подібні [Електронний ресурс]. Мюслі. – Режим доступу: http://mjusli.ru/hand_made/podelki/sharnirnye-kukly-eshhe-ne-lyudi-no-tak-poxozhi

Фаль О.

Науковий керівник – доц. Ороновська Л.Д.

«МУЗИЧНИЙ ТЕАТР ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ СТАРШИХ ШКОЛЯРІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»

Постановка проблеми. Виховна роль театру усвідомлювалась найкращими мислителями і педагогами з найдавніших часів. Стародавня Греція є зразком використання театру у вихованні громадянської честі і обов'язку перед народом. Видатний французький просвітитель Вольтер вважав, що розум людський для удосконалення і очищення моральних вчинків не придумав нічого благороднішого і кориснішого, ніж театральні видовища. Великого значення театру надавав М. Гоголь, зазначаючи, що театр – це кафедра, з якої можна дати людям багато добра. Як соціальне явище закономірності розвитку культури стали об'єктом дослідження вчених, практиків з різних галузей знань – філософів, педагогів, психологів, мистецтвознавців, соціологів істориків. Музичний театр – це мистецький колектив, що ставить музичні вистави, і різновиди музично – сценічного жанру. Естетичний вплив справжнього театального мистецтва, що викликає почуття емпатії – співпереживання у глядача, приводить його до катарсису – духовного очищення, а саме в цьому і полягає надзавдання мистецтва взагалі.

Не може бути повноцінної освіти без використання надбань культури, адже філософія, педагогіка, етика, психологія, естетика, мистецтво, соціологія – це складові культури. А її надбання, цінності наповнюють освіту. Культура як система цінностей формує в людей певні цінності, орієнтири і потреби. У динамічному процесі функціонування культури формується духовне обличчя, образ людини, образ народу, світогляд, моральні, мистецькі, релігійні, правові, політичні погляди. У цьому контексті всі освітяни глибоко відчують і використовують виховну функцію культури, що сприяє соціалізації людини. Через культуру, освіту людина засвоює, усвідомлює загальнолюдські, національні, громадянські сімейні, особисті цінності [4, с. 105].

Метою статті є розкрити поняття «музичний театр» як засіб естетичного розвитку творчих якостей школярів в позакласній музично-виховній роботі.

Виклад основного матеріалу. Театральна самодіяльна творчість школярів має значний потенціал для їхнього естетичного розвитку. Це пояснюється, насамперед, синтетичним характером театального мистецтва, що створює можливості для комплексної дії на емоційно-почуттєву сферу особистості різних видів мистецтва, рівняння театального мистецтва до дитячої гри, в якій значною мірою реалізується самовираження особистості, колективним характером театальної творчості, що зумовлює взаємне наповнення усіх учасників театального дійства естетичними емоціями, посилення емоційного впливу, особливою атмосферою театальної творчості, яка супроводжується радістю, натхненням, взаємодопомогою, відчуттям дружби. Участь дітей у будь-якій театральній постановці примушує їх думати, аналізувати, давати оцінку дійовій особі, партнеру, собі, тобто бути постійно в процесі пізнання, відкривати

нове в собі і навколишньому світі. Театральне мистецтво формує у дітей цілісний погляд на світ, створює можливість не лише для естетичного сприйняття, естетичного оцінювання, але, насамперед, естетичної діяльності, що формує творця, активну, ініціативну особистість. У процесі самодіяльної театральної творчості здійснюється активне залучення школярів як до естетичних, так і до моральних, світоглядних, пізнавальних цінностей. Разом з тим засоби самодіяльної театральної творчості в сучасній українській школі використовуються недостатньо. Тому хоча ще раз звернути увагу педагогів на цю важливу проблему та зупинитися на основах використання самодіяльної музично-театральної творчості як засобу естетичного виховання. В освітніх закладах має насамперед утвердитися думка, що театральна самодіяльна творчість – це не формування майбутнього артиста, не тільки дитяча розвага, а важливий навчально-виховний засіб, що ґрунтується на грі, що є потребою особистості у будь-якому віці, навіть дорослому. Визначаючи завдання самодіяльної театральної творчості в школі, варто згадати слова Софії Русової – «не ізолювання почуття естетизму масмо ми випещувати – мистецтво заради мистецтва, а загальний розвиток почуття краси, вимоги гармонії з життя, і в душі, і в наших вчинках» [3, с. 148].

Вчитель, який береться за організацію дитячого театрального колективу чи використання засобів театру в різних формах навчально-виховної діяльності, повинен в першу чергу любити театр, відчувати емоційне задоволення від зустрічі з ним, бо лише в цьому разі він зможе захопити ним дітей.

Організатора театральної самодіяльності повинен хвилювати зміст театральних постановок з дітьми, його виховне спрямування, можливість через нього залучити дітей до культурного досвіду старших поколінь та допомогти їм виразити себе, розвинути свої творчі здібності. Театральний репертуар має бути високохудожнім, відповідати віковим особливостям підлітків [2, с. 54].

Актор – майстер дії. Тому діти мають насамперед зрозуміти, що таке дія в сценічному значенні цього слова. Дії людини завжди мають певне обґрунтування і межі - це внутрішня сторона дії, її зміст. Разом з тим, дія має зовнішній бік, приймає певну форму – виявляється в ряді фактів. Щоб визначити дію, ми повинні мати на увазі саме її зміст, внутрішню суть, (для чого цей персонаж діє саме так). Пропоновані обставини – це всі умови сценічного життя актора. Сюди відносяться час, місце і обставини дії, все, що відомо про героя: його характер ставлення до життя, товаришів, його минуле тощо, тобто те, що пропонується автором п'єси. Намітивши ланцюжок цілеспрямованих дій, актор зможе почати виконувати їх, а потім, захопившись, практично діяти. Непомітно виникає прагнення досягти поставленої мети. І тут можуть народитися мимоволі, так само як вони приходять у реальному житті, справжні почуття, щирі переживання. Отже, дія є збудником справжнього почуття. Щоб організм актора відгукнувся живим почуттям на сценічні дії, вони повинні бути справжніми, або, як заведено говорити в театрі, органічними, і підпорядковуватись таким самим законам, мати ті ж властивості, що і реальні дії в житті, тобто бути цілеспрямованими і доцільними. Музика з найдавніших часів входить у драматичну виставу як невід'ємний органічний елемент. Все у виставі пов'язане з музикою! Справді музичним є звучання чистої сценічної мови, музикальним у найвищому розумінні є весь рух дійових осіб: танок – втілення музики, мізансцена складається з елементів танцю і скульптури; темп, ритм, тональне звучання, спілкування – все так чи інакше пов'язане з музикою, яка активно і владно входить у зміст вистави, музика пояснює душевний стан дійових осіб, посилює психологічний малюнок образу, допомагає зрозуміти думку, досягнути підтекст, поглиблює емоційну насиченість вистави, сприяє кращому сприйняттю її ідеї [1, с. 200]. Незалежно від того, чи є вона фоном, побутовою подробицею, чи основним компонентом, «дійовою особою вистави», її активною силою або прикрасою, музика входить у драматичну виставу, щоб збагатити її, посилити, розширити, допомогти акторам і глядачам; проникаючи в глибину душі, вона відкриває нові, неосяжні горизонти. Разом з тим використання музики вимагає ретельного підбору музичних творів, глибокої поваги до її творців. Надмірна заповзятливість і недостатня грамотність режисерів перетворюють іноді драматичну виставу, де доміганта належить передусім акторові і його словесній дії, на щось подібне до мозаїки, де панує випадкова музика.

Музику вводять у драматичну виставу для того, щоб:

- вирізнити особливо важливі події, кульмінаційні та переломні моменти;
- відтінити внутрішній стан дійових осіб; створити фантастичну обстановку в умовно-феєричних, казкових та романтичних п'єсах;
- передати умовно-музичним прийомом події, що не піддаються відтворенню: переміщення в часі, просторі тощо;
- нагадати про здійснені події та відсутніх людей, акомпанувати співам і танцям; посилити виразність пауз.

Висновки. Отже, вагомим чинником ефективності театральної самодіяльності підлітків є її соціокультурна спрямованість, що значною мірою залежить від співпраці з батьками. Наше дослідження виявило, що робота з батьками не має належного місця у діяльності керівників театральних колективів, вона є несистемною і епізодичною. Найбільш поширеною практикою співпраці батьків і педагогів є запрошення батьків, родин підлітків на виступи, організація з ними святкових вечірок, залучення окремих батьків до виготовлення реквізиту, костюмів. Рідко залучаються батьки до безпосередньої участі у спектаклях, хоча, як вказують дослідники, спільна театральна

творчість батьків і дітей сприяє тому, що дорослі починають краще розуміти підлітків, поважають їхню людську гідність, яка відкривається для них нестандартно, а діти починають більше поважати своїх батьків. Педагоги майже не акцентують увагу батьків на значенні театральної гри як важливого засобу гармонійного розвитку дітей, не вказують на можливості використання театральних елементів у сімейному вихованні. Використання елементів драматизації досить суттєво впливає на засвоєння навчального матеріалу. Російська дослідниця Л. Іваницька наголошує на ефективності уроків-спектаклів, які шляхом активізації емоційної сфери дітей дають можливість розкрити, закріпити, розширити знання окремих тем чи навіть розділів певного курсу. Такі уроки-спектаклі можуть мати ефективність при викладанні різноманітних предметів, як гуманітарних, так і природничих. У Великобританії театральне мистецтво вивчають з метою опанування гуманітарних предметів (історії, літератури, культурології), вдосконалення англійської мови. Значна частина дослідників вважає, що освіта без театралізації є неповноцінною. У Канаді драматичні уроки є формою організації навчального процесу, в якому за допомогою елементів театральної гри школярі опановують знання з історії, літератури, музики, географії, біології, образотворчого мистецтва [2, с. 65].

Підводячи підсумок використання театральної творчості та музичного театру як засобу естетичного виховання школярів, слід зауважити, що це важлива ланка в системі навчально-виховної роботи сучасного освітнього закладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамян В.Ц. Театральна педагогіка / В.Ц. Абрамян. – К.: Лібра, 1996. – 224 с.
2. Арбузов К.А. Театральные уроки в современной французской школе / К.А. Арбузов // Режиссёр работает в школе: теоретические и методические проблемы. Сборн. научн. трудов. – М.: НИИ художеств, воспит. АПН СССР, 1991. – С. 52–66.
3. Русова С.Ф. Вибрані педагогічні твори / С.Ф. Русова. – К.: Освіта, 1996. – 304 с.
4. Будянський В.І., Будянський Д.В. Шкільний театр: Навч. посібник / В.І. Будянський, Д.В. Будянський. – Суми: ВАТ «СОД», вид-во «Козацький вал», 2002. – 184 с.